

UNIVERSITÉS DE PARIS
BIBLIOTHÈQUE DE LA SORBONNE
13, RUE DE LA SORBONNE - 75257 PARIS CEDEX 05
TEL : 01 40 46 30 27 - FAX : 01 40 46 30 44

Inv.

SIGB

Sibil

SU

790 29663

Cote

U 71 in-4

1153802694

ORATIO FUNEBRIS

SERENISSIMI

DELPHINI LUDOVICI.

ORATIO FUNEBRIS

SERENISSIMI

DELL'IMPERIALE EUDONIA.

^{H. Fa u 71 (7)}
ORATIO FUNEBRIS

SERENISSIMI

DELPHINI LUDOVICI,

NOMINE ET JUSSU

UNIVERSITATIS

Habita in Æde Sacrà FF. FRANCISCANORUM

Die mensis Martii decimâ , anno MDCCLXVI.

A M. FRANCISCO-NICOLAO GUERIN,
Antiquo Rectore , Syndico , & in Collegio Mazarinæo
Rhetorum altero ,

Jussu Universitatis edita.

PARISIIS,

Apud Viduam THIBOUST, Regis , nec-non Academiæ
Parisiensis Typographum, in Plateâ Cameracensi.

MDCCLXVI.

ORATIO FUNEBRIS

DE

DELPHINI LUDOVICI,

NOMINE ET JUSSU

UNIVERSITATIS

HABITA IN AEDIBUS SACRIS S. FRANCISCANORUM

Die mensis Martii decima, anno MDCCCLXII.

A. M. FRANCISCO-NICOLAUS GUERIN,
Alumnus Rectoris, Syndici, & in Collegio Maximiano
Rhetoricam elatus.

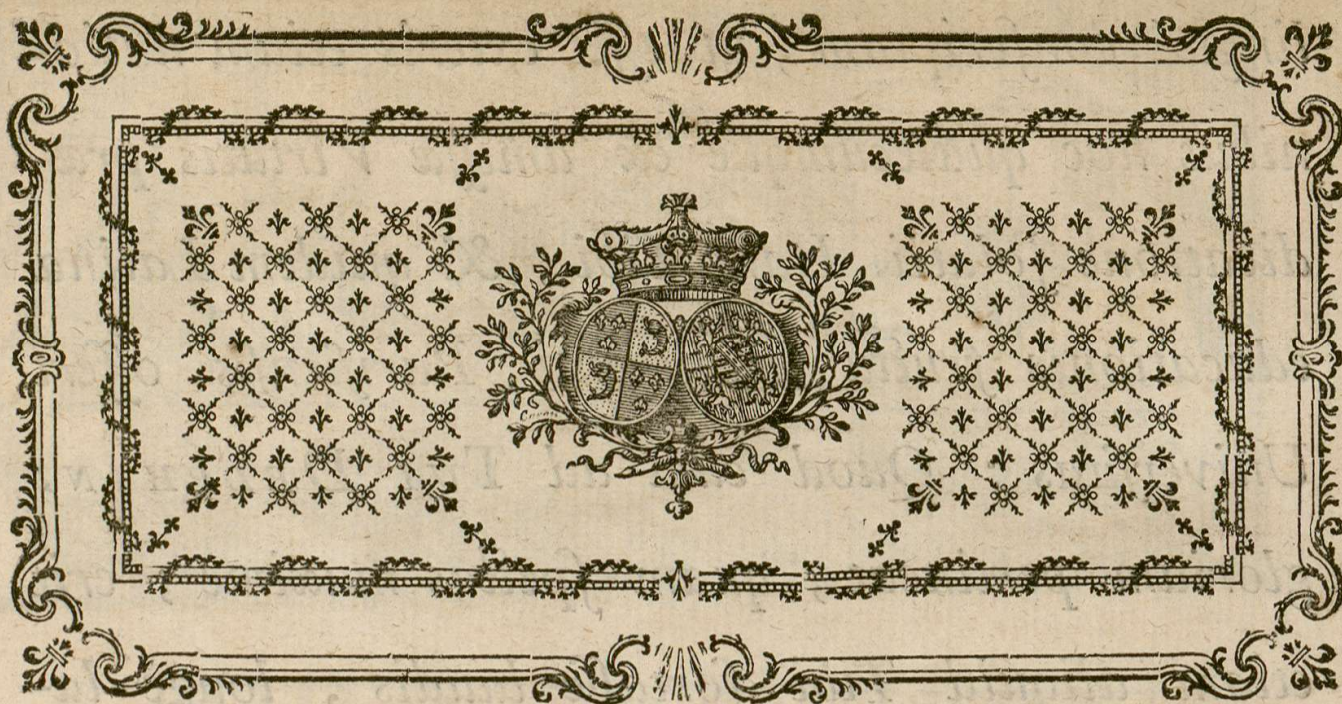
Jussu Universitatis edita.

PARIS,

Apud Viduam Thibout, Regis, nec non Academiæ
Parisiensis Typographum, in Place Cambray.

MDCCCLXII

SERENISSIMÆ
DELPHINÆ.

*ON solius Galliæ damnum est,
quod luges, quod tecum lugemus,
SERENISSIMA DELPHINA, sed
totius Europæ, & orbis terrarum, propè dicam,
universi, quem Tuis nostrisque lacrymis indoluisse
constat. Itaque inter tot orationes, quibus nostræ
Galliæ, quantum fieri potuit, levatus est dolor,
unam esse decuit communi omnium Populorum*

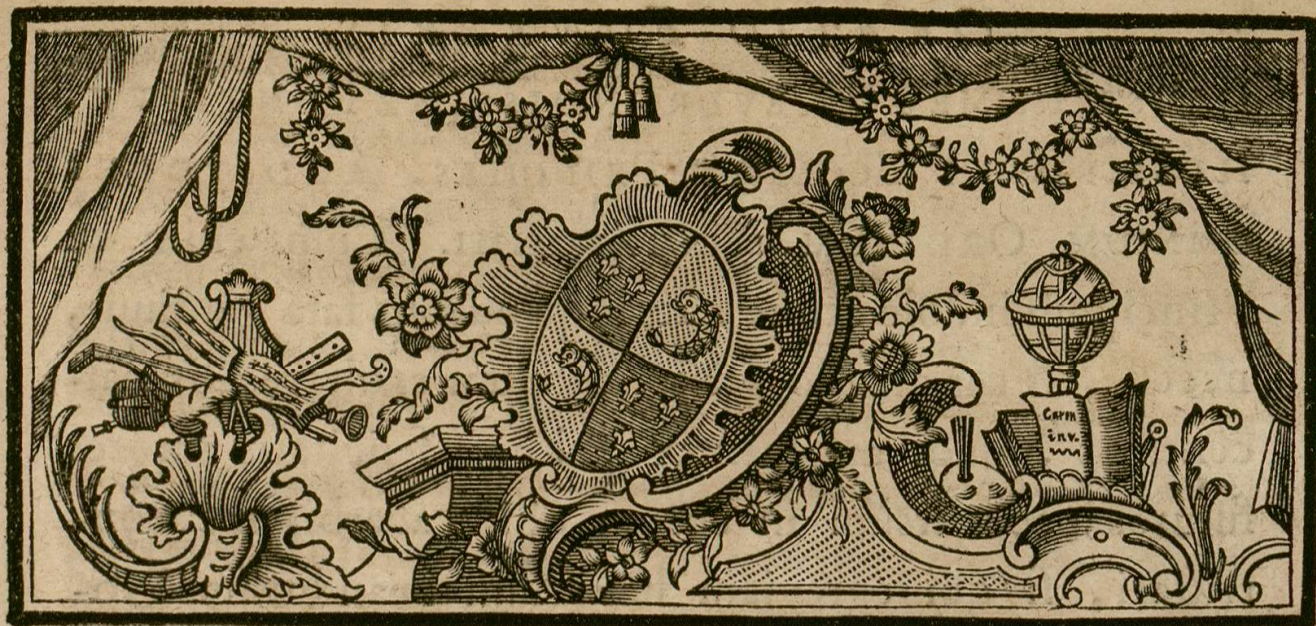
linguâ conscriptam, ut esset exteris etiam nationibus hoc quaecumque ex amissæ Virtutis prædicatione solatii. Hanc Tibi, & quidem Latina educationis fructu intelligenti, Parisiensis offert Universitas: Quod cum ad Tui DELPHINI gloriam pertineat, quam spectas maximè; erit etiam aliquid Tibi fortasse laudis, longè latèque per Gentes innotescere, qualem Principem bis Tui capitis periculo Patriæ conservare volueris, & cujus Tibi Conjugis amores virtutum similitudo conciliasset.

Vive & vale,

SERENISSIMA DELPHINA,

Hoc Tibi per me cum totâ Galliâ votis omnibus
adprecatur Universitas Parisiensis,

FRANCISCUS-NICOLAUS GUERIN.

16

LAUDATIO FUNEBRIS SERENISSIMI

DELPHINI LUDOVICI,

Apud Fontem-Bellaqueum, die Decem. 20.
an. 1765 fato functi.

*Justi in perpetuū vivent, & apud Dominum est merces eorum,
& cogitatio illorum apud Altissimum. Ideò accipient regnum
decoris & diadema speciei de manu Domini. Sap. c. 5º. v. 15º.*

EA est omnium Principum conditio, ut nas-
cendo maximam populorum animis lætitiā
injiciant: Ea est bonorum Principum gloria,
ut moriendo acerrimum sui desiderium relinquant.

ILLUSTRISSE AC REVERENDISSE PONTIFEX,
ILLUSTRISSE ECCLESIE PRINCIPES, AUDITORES
OMNIUM ORDINUM SPECTATISSE. Cum enim ex
Principum indole atque naturâ pendeant fata gentium,
neceffe est eas gaudio præter modum exultare illis nas-
centibus, quos augurantur publicæ felicitatis autores
futuros; ac rursùm in eorum obitu acerbissimè con-
tristari, si qui egregiam hominum beandorum Pro-
vinciam aut dignè impleverint, aut idonei virtuti-
bus habiti sint, qui implerent. Hinc illi publicarum
acclamationum concentus, festæ ludorum celebra-
tes, ductaque levissimis etiâ ex rebus optima præ-
sagia atque omina, sicubi exortus est, tanquàm no-
vum aliquod in cœlo sidus, olim regnaturus Infans :
hinc contrâ lacrymæ, suspiria, publicæ Urbium com-
plorationes, felicitis astri luce tristibus noctis æternæ te-
nebris extinctâ.

Has gaudii mœrorisque vices cum sæpè aliàs, tum
maximè experta est in LUDOVICO DELPHINO Gallia.
Meministis, quàm flagrantibus votis expetitus fuerit :
cum vix breves aliquot annorum moras ferret impa-
tiens populorum expectatio : deindè quantis gratulatio-
nibus, quantis plausibus exceptus; & sanè haud im-
meritò; cum, de tam numerosâ Magni progenie,
Domus Regia in uno jamdudùm LUDOVICO tota re-
cumberet. Quis tunc erumpentes lætitiæ continuit

impetus? Quis non immortales pro tanto munere cœlitus concessio gratias effudit? Quis non fortunatam, assertâ Regni hæreditate, Galliam exclamavit? At nunc, proh fata, inversa fata! Videtis, quàm funesta luctus facies toti de repente imperio, velut atra nubes, incubuerit: Auditis lamenta, ploratus: omnes Ordines in unum mæstitiamque lacrymasque miscentes: indicta passim sacra feralia, & omnia ubique, tanquàm in calamitate publicâ, extremi doloris indicia.

Miseram & verò Galliam, & nunquàm adversum fatales improvisosque casus securam! Paucis abhinc annis Filium tumulis Majorum composuimus, & brevem Puelli vix novennis urnam lacrymis aspersimus. Et ecce, dùm tristes paramus exequias Patri, cujus in ætate confirmatâ fidebamus, ecce superveniente intrâ paucos dies duplici dolore distrahimur. Hinc in tumulum magni Nepotis quasi collabitur Avus ingens, nova clades Galliæ, quæ STANISLAUM jampridem suis Principibus annumeraverat: nova clades Europæ, nunquàm tam multis eodem tempore Regum funeribus atratæ. Illinc ipsa decumbit AUGUSTA, amisso Filio, amisso Patre, ægrè tantis luctibus superstes: & quamquam spes ab initio fuerat abituri sine noxâ periculi, tamen exterruerat gentem recentium malorum conspectus; exterruerat ipsa decumbentis pietas.

Gratias sanè immortalis Deo immortales, quòd spes

nostras suo numine confirmaverit, certamque jam liceat optimæ Reginæ incolumitatem gratulari; sed quis jacentem immedicabili doloris vulnere Matrem relevabit? unde Illi, unde nobis solatia conquiremus?

Ad te, quoniam opes humanæ deficiunt, ad te, ô æterna mentis æternæ Sapientia confugimus. Tuum est illud oraculum, *Justi in perpetuum vivent, & apud Dominum est merces eorum.* Vivit ergò DELPHINUS, & quam unicè spectavit, unicè cogitavit, eâ mercede ab Altissimo donatus est. *Accepit pro coronâ terrestri & fragili Regnum decoris & Diadema speciei de manu Domini, quoniam dexterâ suâ textit eum, & brachio sancto suo defendit illum.*

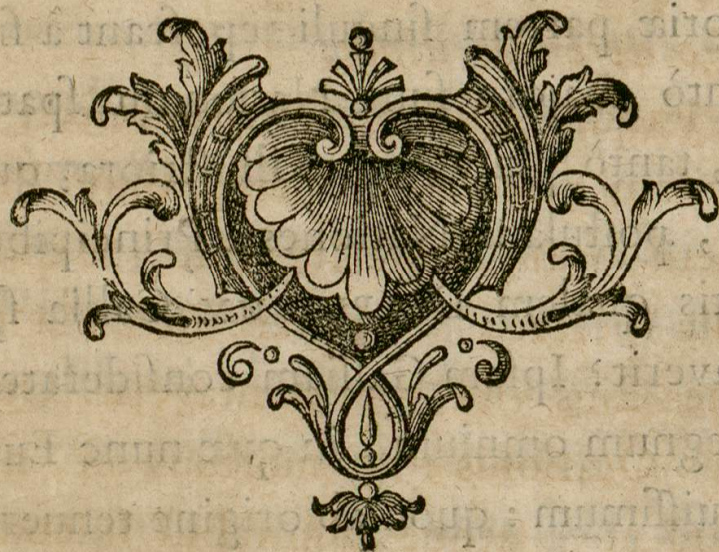
Agite itaque, Aud. & fortibus reſecti Sapientiæ fomentis vitam mortemque perfectissimi Principis, compresso fletu, intueamur. Ita vixit, ut quascumque potuit Gallia sperare, vel optare in DELPHINO virtutes, eas omnes Ejus vita repræsentaverit. Quæ prima pars erit hujus Orationis: ita mortuus est, ut Ejus virtutes & gloriam novo atque admirabili splendore mors ipsa cumulaverit: quæ altera.

Fuit, annalium memoriæ si credimus, fuit antiqua Gens, legum prudentiâ ac præsertim institutis exequiarum honoribus commendabilis. Illic in omnes omnis ordinis Cives, sed in eos præcipuè, quorum vita luce publicâ magis enitisset, splendida post mortem judicia palàm

ORATIO FUNEBRIS.

5

exercebantur. Ergò citabantur apud publicum Tribunal
fato functi Magistratus, Principes, Reges. Non mul-
tùm abludivit ab illâ consuetudine, quod hîc agimus.
Versatur in omnium animis recens, imò præsens
LUDOVICI DELPHINI memoria. Vos ejus vitam mor-
temque ex hâc Oratione nostrâ, sed magis ex vestro
ipsi testimonio æstimate.

P A R S P R I M A.

EGREGIÈ, meo quidem iudicio, Nationes sive ab Oratoribus, sive à Philosophis cum magnis quibusdam Familiis comparatæ sunt. Itaque videre mihi videor in unaquaque gente immensam hominum, tanquàm Liberrorum sub Patre, societatem : qui omnes dulcissimis naturæ vinculis inter se conjuncti eadem velint, fausta sibi omnia invicem precentur, & aliquam publicæ felicitatis & gloriæ partem singuli reposcant à singulis.

Sed quantò majora sunt Nationum spatia, quàm Familiarum, tantò plura, tantò illustriora, quàm Familiæ à liberis, postulant Nationes à Principibus.

Scire vultis qualem DELPHINUM Gallia speraverit, qualem optaverit? Ipsam Galliam considerate.

Videte Regnum omnium, in quæ nunc Europa dividitur, antiquissimum : quod ab origine tenuerint Reges è triplici propagine, quarum quæ nunc imperat, præclarissimum Solium ante annos plusquàm octingentos infederit : deindè per tot sæculorum vices, inter adversa aut secunda bellorum, cogitate illius incrementa vel ditionis vel gloriæ : ac denique, Populorum præcipuè studia, mores, indolem reputate.

Optavit Gens, quâ nulla fuorum amantior Principum, nulla observantior, ut quem à superis impetrasset, eum pulcherrimis natura donis ornaret; ut is esset, in quo majestatem imperio assereret imperantis majestas, & scepro quasi gratiam frontis gratia conciliaret.

Optavit Gens omnibus Artibus Litterisque perpolita, omnibus Doctrinis instructa, ut ingenium docile, ce-
reum patiensque culturæ nactus, is olim evaderet, qui prima pueritiæ studia ad illas Regnantium commentationes attolleret, & in Principe regnaturo jam antè formatum Regem præmonstraret.

Optavit bellicosa triumphalisque Gens, cui fuit hoc solemne quondam, Reges in scutorum folio sublato castris primùm ostendere; cui fuit hæc omni sæculo res-
fera, pro Patriâ pugnare, pro Patriâ mori; ut tot Hero-
rum, tot Victorum soboles Regni inter arma nati, in-
ter arma amplificati gloriam, si tempora postulassent, etiam ampliorem posteris transmitteret.

Quid cætera prosequar? Ipsi alias spes, alia vota Gen-
tis ex humanitate quoque & Religione ipsius Gentis col-
ligite, & omnium virtutum in uno capite jacturam cognoscite.

Ut autem his inchoatam lineamentis Principis effigiem
suis coloribus impleam, finite me ab eâ laude initium
ducere, quæ se primùm sub oculos ingerit; quæ Populis
in Principe, velut aliquod exhibet spectaculum, propè

dixi, Divinitatis; eccui formæ bona speciemque corporis natura liberaliùs indulserat?

Fateor, Aud. levem hanc esse laudem, eamque inter fortuita omninò numerandam. At hoc laudationis genus si de multis præclarisque Viris etiàm sacræ paginæ consignarunt; quid esse possit, cur nos illud omittamus? Præsertim cùm nemo negaverit, formæ præstantiâ addidit vim autoritati, beneficentiam commendari, severitatis interdum necessariæ acerbicatem mitigari. Jamverò si amicitia, si amor hanc veniam concedimus, ut in telâ, in ære, in marmore quasi mortuos è sepulchris ad suum solatium exsuscitent, quis invidet justissimæ pietati mixtam hanc dolore lætitiâ, ne, cujus memoriam fidei colit animo, ejus quoque imaginem ipsa sibi, brevi orationis morâ, quasi ante oculos repræsentet? Révocate itaque in mentem dulces carosque vultus, in Puero, in Adolescente tantæ venustatis, in Juvene & Viro tantæ dignitatis.

At extincti Principis ingenium, partem nostri multò præstantissimam, quis dignè scripserit? ac præsertim quibus curis excultum fuerit, alienâ primùm ope atque operâ, deindè & per omnem pœnè vitam, propriâ & suâ.

Felices populos, quibus hoc tantum boni contigit, ut Principes habeant diligenter institutos! Quo nullum melius fortunæ publicæ, nullum certius augurium. Neque hîc rem apud omnes contestatam pluribus exequar:

ipsi

ipsi animo historiæ monumenta revolvite. Quotusquisque, neglectâ pueritiâ, Princeps de suâ gente benè ac splendidè meritus est? Quam multi contrâ & sui sæculi & posteritatis invidiâ laboravere. Neque sanè mirum: cùm necesse sit, qui in maximâ rerum ignoratione versetur, qui neque se, neque suos noverit, eum & suis & maximè alienis cupiditatibus indefensum miserabiliter patere; unde quàm multa, quàm funesta omnis generis mala deriventur in Rempublicam, enumerare quid opus est? Videte potius sub Principe studiosè ac liberaliter instituto suum Legibus imperium, suum aris assertum decus: excitatam honoribus & ipsius Regnantis industriâ privatorum industriam: revocata in melius temporum detrimenta: stabilitas civium fortunas: proposita moribus & rectè factis præmia: florentes Litteras & Artes: & quæcumque vix paucas ætates ætatum memoriæ consecrarunt. Tantùm valet, iterùm dico, tantùm valet primorum Principis annorum cultura, quæ quamquam sæpè fallit, seu vitio naturæ, sive interventu cupiditatum; ut in segetibus nonnunquàm soli malignitas aut subitæ tempestates agricolarum labores aut eludunt, aut subvertunt; at insident plerumque in animis insita cognitionum virtutumque semina, suapte in messem, idest, in populorum felicitatem suo tempore exortura.

Felices & ipsos Principes, imò & populis quos beant, feliciores! Quorum generi atque splendori ille splendor

accessit rectæ institutionis ! Quorum divitiis accrevit illa pars vel maximæ hæreditatis longè pretiosissima : quos in disciplinam Sapientia suscepit à teneris, ut artem omnium pulcherrimam simul & difficillimam priùs ediscant quàm exerceant ; ut sciant priùs ipsi se regere , quàm aliorum fata moderentur ! Quo quidem tanto , tàm optabili bono potentissimi Principes , cæteris frustrà cumulatissimi , sæpè caruère. At non LUDOVICUS DELPHINUS , qui Patre admodùm Juvene , sub felicibus Pacis auspiciis genitus , hoc vel optimum à divinâ Providentiâ consecutus est , dignam suis fatis institutionem.

Atque hîc nefas esse duxerim ipsa infantia tempora , quæ tantùm in secuturam ætatem valent , præterire ; cùm prima Rationis elementa , prima semina Religionis exciperet sub custodiâ & ex ore præcellentis inter cæteras Matronæ , quæ , cùm jam ante meruisset , non sanguinis claritate magis , quàm virtutis , primos Pupilli Regis anno fovere , atque alere , gaudebat ætate pro-
vectâ LUDOVICO LUDOVICUM alterum effingere : Mulier omni laudum ornatu venerabilis , sedulitate nutrix , animo mater : cujus in educandis Principibus industria ad illustres suæ Gentis Fæminas , tanquàm laus hæreditaria , transmissa est.

Intèrim aderant destinata virili disciplina tempora , pretiosa tempora ! Elegère conjunctis suffragiis Religio ,

& Sapia Viro, quibus credatur tantum fati ; & illos quidem fortunatos hoc ipso de se iudicio ; at fortunatos magis, quod Alumnum nacti sint, in quo muneris impositi non pondus, etsi gravissimum, sed unicè gloriam experiantur.

Neque enim, ut scitis, Aud. Moderatorum diligentia semper felix : cum præter communia omni puerorum conditioni impedimenta, ipsa insuper fortis magnitudine nonnunquam in Regum Liberis institutio retardetur. O magnam generis humani calamitatem, si quò maiora sunt, quò nobiliora puerorum fata, hoc ipso ad ea difficilius informantur ! sed contrà benè actum cum mortalibus ! ubi nihil officiunt illi Aularum comitatus, pompa, cultus, obsequia ; sed potius incitamenta sunt & stimuli, ut quibus præstant tot honoris & reverentiæ significationibus, iis etiam proficiendi cupiditate & amore virtutis antecellant.

Ita se res in Serenissimo DELPHINO habuere. Quæ cæteros morari solent, ea Principem incitabant non splendido summæ fortunæ apparatu distractum a studiis, sed unicè memorem, quid ab ipso Parentes expectarent Augusti, quid Aula, quid Gallia, quid Europa. Nihil opus in eo vel monitis, quæ mentem ad seria revocarent ; vel molliori indulgentiâ, quæ omnem animi contentionem tolleret. Sortitus erat animam bonam, candidam, æquabilem : ingenium acre, vegetum,

veri laboris tolerans, laudis, sed meritæ, cupidum.
 Itaque in omnibus auscultare præcipientibus: instare
 doctrinæ: difficultatibus non frangi; dies singulos suis
 quemque dispunctos officiis lucro apponere: novos
 quotidie fructus pridianis addere. His institutis inductus
 in sacraria Litterarum illas Artes percalluit, præclaras
 Artes, quibus exornantur & Sceptra, & quas tueri
 Sceptrorum est. Pretiosas animo congeffit opes, quas
 ad nos vel Athenæ, prima omnium disciplinarum Patria,
 vel illa transmisit Roma, orbis non tantum diu Do-
 mina, sed & Magistra: sive quas ab utrâque in suam
 penum transtulere, vel acceptis addidere nostrorum
 Gallorum labor & urbanitas. Regionum situs: Ratio-
 nem vicesque temporum: imperiorum ortus, conver-
 siones, obitus, mores populorum pernovit: ipsa etiam
 penetravit adyta naturæ... Vereor, Aud. ne adulationis
 vultum hinc induat ipsa veritas: itaque verbo complec-
 tar omnia. In iis doctrinis, quibus ætas illa subigitur,
 nulla pars est, in quâ non strenuam ille posuerit ope-
 ram: nulla, in quâ non tantum profecerit, quantum
 quis possit optimâ naturâ, assiduo labore, optimâ dis-
 ciplinâ.
 At Ille nihil avidius excipit; nulla in ejus animum
 pectusque doctrinæ descendit altius, quam si quid non
 ad ingenium tantum, sed ad mores vitamque, & præ-
 sertim ad sese propius pertinere intelligit: quis sit;

quem eum divina Providentia fecerit; quem esse velit: DELPHINI nomen Filii nomen esse, ac proinde pietatis: se, ut magni imperii hæredem, & primam dulcissimamque spem Parenti, ita & Regi primum ex subditis esse: non à fulgore & potentiâ tantum culmen, sed ab officiis, & ab exemplis, quæ debeat, æstimandum: in se intentos esse Patriæ oculos.... Hæc & alia dies ille noctesque cogitans talem se effinxerat, ut, peracto institutionis tempore, læta Gallia inter plurimos Principes solis Europæ succrescentes, nullum intueretur, qui meliora de se, aut majora promitteret.

Jamverò sui juris factus, remotis custodibus, suo victurus Arbitrio, quibus auspiciis insuetam libertatem ingressurus est?

Quis nescit, quo studio, quàm incredibili ardore libertatis plerique juvenes efferantur, & eâ quàm licenter vulgò abutantur. Quæ cupiditas si tam acris est in privatis, quantam esse eandem existimatis in Principe, aut cui creditis omne jugum odiosius esse, quàm qui sibi conscius sit, se legibus non accipiendis, sed dandis natus? Jàm deliciarum undique affluentium copia; jam omnis voluptatum chorus inexperto & tanquàm expectato advenæ insidiantium; jam prava consilia, facilitas, impunitas, imò plausus: quàm timendum est, ista omnia ne tot annorum messem propè maturam paucis diebus subito turbine perverterint!

Attendite, Aud. novus ordo rerum exoritur. Quamquàm quid novum dixi, cùm semper idem propè futurus sit vitæ tenor, eadem æquabilitas? Tantùm, quæ fuit hætenùs primæ ætatis institutio, jam ad graves Regni curas matura quædam præparatio futura est. Videte itaque DELPHINUM, certâ sibi, ut antea, vivendi lege constitutâ, sibi suorum laborum exactorem; Principem sibi discipulum & magistrum. At quantus ipsi novorum studiorum Campus aperitur! Jura gentium: Paterni Regni instituta, leges, privilegia: fœdera cum exteris: publicarum pecuniarum ratio, res bellica, res maritima: commercium, agricultura: quidquid est, quo civilis administratio, quo publicæ felicitatis artes continentur: hæc sunt in quibus jam totus versatur, totus habitat: hæc cogitat, hæc legit, hæc scribit, hæc loquitur: de his quærit, consulit, interrogat. Ubinam autem? in medio Aulicorum salutantium tumultu atque concursu: vel potius sublime secretum in ipsâ Regiâ sibi circumdedit; quò, tanquàm residens infrà Olympi altitudinem procellarum fragor, ad eum non pervadat turbulentissimæ regionis strepitus: undè arceantur adulatio, ambitio & inertia; quò sola penetret, vel quæ patriæ jam inserviat, vel quæ se ad inserviendum compararit, aut comparet industria.

In his diutiùs immoratus sum, Aud. neque, credo, miramini. Quid enim in Principe, qui neque justum

vitæ cursum impleverit, neque regnaverit, magis libentiùsque prædicemus, quàm curas virtutesque juventutis. Illi fanè magnam egregiorum facinorum messem colligant atque explicent, qui STANISLAUM illum celebraturi sunt, ferè toto longissimæ vitæ curriculo in diverisissimis rerum humanarum jactationibus versatum. Illi Virum immortalem exhibeant Virtutis suffragio in folio bellicosissimæ gentis constitutum, statimque Regum maximorum gloriam adeptum: deindè inter instabilis fortunæ vices nunquam à tantâ forte dissimilem; semper admirabilem, semper Regem: donec iterùm liberâ ejusdem gentis electione ad imperium evocatus, sua jura publicæ nationum tranquillitati remitteret, in amicitia præpotentis Generi Regnum nactus alterum: Divino quippe Consilio; ne careret tanta virtus illustri theatro, in quo innumerabilibus clarissimisque consignaret monumentis, in unius hominis sapientiâ simul atque beneficiâ quantum sit positum momenti ad humani generis felicitatem. Hæc illi commemorent, & Augusti Senis tumulum inscribant, STANISLAO *hominum Patri*. Nos Juvenem Principem laudamus, non rebus quidem, quarum occasione caruit, sed ex sese magnum: non Regem, sed qui Regem laborioso in otio constanter præparaverit. Quæ laus si vera, si solida, si magna, LUDOVICO DELPHINO, quantum posuit, quantum debuit de Patriâ benè merito, sua quoque monumenta

gloriæ decernamus, adeoque sua ipsi studia, vigilas meditationes pro factis, ut æquum est, adscribamus.

Neque verò talem vobis eum fingite, quales aliquot vidit orbis, præposterâ discendi aviditate sic delinitos, sic abreptos, ut nihil aliud omninò curarent, aut etiam possent, cætibus eruditorum, quàm regnis utiliores. Nihil magis addidicit, quàm scientiam in Principe non otiosam, non segnem, sed actuosam esse oportere. In illo doctrina virtutes omnes exornat & instruit; nullam debilitat aut extinguit. Testes vos appello, nobilissimi Regiarum curarum Participes; qualem eum suspexistis in illis conciliis, ubi versatis fata Populorum? quò quidem ille non inertem ingenii steriliter exculti subtilitatem attulit, sed veram utilemque & formatam ad sua tempora prudentiam: in rebus tractandis non autoritate nominis, non alienæ venerationis fiduciâ subnixus; sed ipsâ rerum peritiâ, sententiarumque maturitate; & ad illa imperiorum arcana etiam è privatâ conditione assumendus. Neque placidis deliberantium concessibus egregium agendi ardorem terminabit. Etiam sine doctrinâ, ipso intùs admonente Borboniorum spiritu didicit, Gallorum Regem Ducem ad arma Gallis esse: non alibi jucundius à Gallis Reges Regumque liberos agnosci, quàm in pulvere, in conflictu, in acie. Tales ipsius, quotquot fuere, Majores admirata est Gallia; talem admirabitur. O diem æternâ sæculorum memoriâ celebrandum, cùm
conjunctis

conjunctis in nos, ut antea solebant, potentissimis Europæ Gentibus, præclarissimum Fontenois in campis virtuti Gallicæ trophæum LUDOVICUS excitavit! Jam hostes appropinquare, jam adesse diem certaminis nuntiavit ille Mauritius. Volat vix ereptus fato LUDOVICUS, volat fulmen afferens: juxta Filius novæ Conjugis memor, at gloriæ magis; tunc primum horribilem pugnarum scenam visurus: Heroum experientiam afferens, virtutem ingenitam. Videre milites, & oblato prælio plaudere: Ducem in acie videre Duces, & Veteranum credidere: Vidit ipse LUDOVICUS, & alterum Patriæ præsidium gratulatus, ramum de suâ lauro imposuit amato capiti, secumque in eodem Victoriæ curru collocatum reportavit; & reducem Gallia dignum Patre Filium, dignum se Principem proclamavit.

Verum in illam aciem, quam modò reliquimus, paulisper oculos reflectamus: Quid enimverò spectaturi? congestos victorum acervos? Absint funestæ imagines Aspicite DELPHINUM defixo cruentos in campos obtutu ingemiscentem: in Victoriam propè indignantem: miserrimæ Regum necessitati, quâ sæpè adacti tam sæva importent mala mortalibus, illacrimantem. Flet ille, quò tempore novitii Victores ad primam Gloriæ dulcedinem feroci plerumquè superbiâ intemperantiùs exultant: Flet, & in mediâ strage positus fauciis ac morientibus auxilia, fomenta, solatia, Patris

æmulus, impertitur, si possit quàm plurimas, nullo popularium, vel hostium discrimine, morti victimas eripere.

Hos tu sensus in optimo pectore foveras, ô sancta Humanitas! Fuit, cùm apud plerasque gentes vis quædam atque audacia militaris sola sceptro digna videretur. Nos utique nostræ gratulemur ætati, quòd omnes Populi ac Nationes, æquiore jam ac salubriore consilio, Regias inter virtutes sacram Humanitatem, vel unam maximè, Terrarum imperio præficiendam putent. Illa nascentem in ulnas exceperat: dulcissimo beneficentiæ lacte venas imbuerat: cum eo creverat: non inane quoddam vanumque laudis simulacrum, in speciem tantum & ad ostentationem expetitur: sed præaltis in ipso pectore radicibus infixæ; semper agens, semper sollicita, semper efficax; qualem Antoninorum fuisse Humanitatem prædicant; qualem illius Titi, qui diem amissum doluit; qualem STANISLAI; qualem LUDOVICI. Comis omnibus, affabilis, beneficus, ecquandò miserorum lacrymas siccis oculis aspexit? Ecquandò egenam virtutem non aliquo munere lætiores dimisit? Quibus gaudiis triumphabat pulcher animus, si quid ex ejus virtutis normâ ab aliquo factum audiret? at quantò magis, si ipse fecisset? tunc verè sibi dives & opulentus, cùm privatum ærarium exhausserat, non in luxum quem aspernabatur, non in voluptates, quas ignorabat: sed occultis magnisque

largitionibus, quas hùc illùc importarent fidæ manus, instar illorum canalium, quibus opes magni alicujus fluminis longè latequè per subterranea diffunduntur: tunc suo judicio verè Princeps, cùm benè merendo etiam vota præverterat.

Est autem huic affinis Humanitati alia quædam privata, & quasi domestica Humanitas: Primum societatis fundamentum, in quâ dulces illas sanctasque naturæ necessitudines instituit: ordinis mater, assignatis inter homines autoritatis gradibus & modis: officiorum magistra, quibus alii in alios tenemur, quibusque servandis vel præcipua laus, sapientiâ judice continetur. Oculos adhibete: magnum vobis & dulce spectaculum offeram, Augustæ Familiæ penetralia. Illic admiramini DELPHINUM Filium, Fratrem, Conjugem, Parentem. Quis suavissimis appellationibus tam humanè, tam piè, tam ex animo fatisfecit? In quo majorem natura vim habuit? Quis in omnia sanguinis cognationisque nomina tantæ fidei, tantæ charitatis, tantæ sollicitudinis extitit? Quâ de re si dubitaretis, vobis commemorarem ejus in paternis triumphis lætities & plausus: in suis suorumque damnis domesticis dolores: in educandâ progenie teneram, indefessam, perseverantemque diligentiam; vel potius, vobis ostenderem in ipsius morte totius Regiæ Familiæ squalorem, mœrorem, planctus: ostenderem Augustorum Parentum, Uxoris Augustæ.... sed eheu! me

miserum! Quid volui? quid tempus tot lamentis destinatum anteoccupavi?

Quanquàm his cæterisque tanti Principis laudibus, parum vereor, ne quis fidem derogaverit. Undè autem ista fiducia? Ex opinione, quâ nempe video nihil apud omnes magis confirmatum. Quis enim de LUDOVICO DELPHINO aut verba fecit unquàm, aut audivit, quin centiès dixerit, centiès audierit, neminem unquàm fuisse Principem magis religiosum? O magnificum atque admirabile præconium, quo cætera vincuntur, quo cætera continentur! In Illum itaque conferamus quidquid est laudum virtutumque maximarum. Nihil jam immodicum videbitur, nihil exaggeratum: ea vis est, ea dignitas religionis! Prædicemus humanum, modestum, sapientem, justum, temperatum: Prædicemus in lubrico juventutis, in omni cupiditatum afflatu firmum & constantem, purum & incorruptum. Prodigium videbitur tam rara, tam absoluta virtus: at prodigium Religionis, cujus est patrare prodigia: cujus est illas creare virtutes, fortes, vegetas, æquabiles, semper victrices, semper invictas. Ille Domini Legem scrutatus ab incunabulis, custodierat illam in toto corde suo; illam sibi magistram, sibi ducem, sibi comitem assumpserat. Quid referam, in iis quæ Christiani sunt, adimplendis, quàm fuerit pius, assiduus, fervidus? Quis ignorat singularem illius in sanctissimam Ecclesiam ejusque Sacra, Ministros

& Tempia reverentiam; quâ quidem ille verè se testabatur *DIVI LUDOVICI* Nepotem; verè Filium illius Regis, qui nuper, qui his ipsis diebus, hâc in urbe pulcherrimum publicumque suæ ergà sacra Mysteria venerationis exemplum edidit: cùm obvium fortè sanctissimum Christi Corpus, statim è curru præceps in terram, pronus adoravit, spectante, plaudente innumerali populo, qui hoc ipso tempore Regio capiti novam quasi majestatem circumfundi sibi videre visus est. His ille genitus, his dignus, quotiès importunæ horum temporum impietati ingemuit? A quâ sic ille semper abhorruit, ut inter tot titulos Regum & nostrorum & exterorum sæpè profiteretur, nullum Primogeniti Ecclesiæ Filii, & Christianissimi titulo sibi aut ambitiosius expeterendum, aut constantius retinendum videri.

Ita, dùm vixit, Serenissimus *DELPHINUS* expectationem & vota Gallorum implevit, imò superavit. Audite nunc quid splendoris Ejusdem virtutibus & gloriæ mors adjecerit.

PARS ALTERA.

HACTENÙS, Aud. dùm apud vos amissi Principis vitam exequor, lugubris argumenti partem oculis quodammodò subduxêre tùm rerum varietas, tùm ipsarum virtutum numerus, splendor, admiratio. Quin ipse animo, quantum poteram, ad alia converso, neque in hunc funebrem apparatus, nisi per intervalla, defixo, amabam dolorem meum quasi fallere. At nunc ipso orationis cursu ad extrema Principis perductus, quid faciam? Quò me convertam? Possum atratos hujus Templi parietes non intueri? Possum hunc tumulum non videre? Exoritur ad hunc aspectum acerbissimus animi sensus: existit imis ex præcordiis fons amarissimus lacrymarum, in oculos malè resistentes erumpentium. Quis dabit, ut susceptum munus perficiam? Quis verba meo dolore digna suppeditabit?

Itane verò sum oblitus, non tàm hic agendum de morte, quàm de triumpho Serenissimi DELPHINI, & hunc tumulum non lacrymis spargendum, sed floribus?

Sic est, Aud. & hos quidem flores ab ipsâ morte desumemus; in quâ præcipuæ Christiani Principis virtutes ita insigniter enituère, ut ei non erepta vita, sed beatissimo fine coronata fuisse videatur. Enituit sapientia

in iis omnibus prompto atque alacri animo relinquendis, quæcumque sunt vel maxima vel carissima mortalibus. Enituit fortitudo in gravissimis diuturni morbi cruciatibus incredibili constantiâ tolerandis: Enituit Pietas illustribus exemplis, quibus Aulæ, Galliæ, imò totius Europæ admirationem permovit: Præclarum fanè patentemque dicendi campum, si qua posset eloquentia tantis rebus sufficere!

Inest omnibus hominibus vitæ retinendæ cupiditas, recta illa quidem, & æternæ Providentiæ consiliis mirè accommodata. Sed, ô amentiam! vitam diligunt, non quòd ea sit cœleste munus, sed quòd in terrestribus bonis toti, ab iis se divelli quàm ægerrimè patiantur. Quantò melius Christianus Princeps! Non ille quidem vitæ contemptor, ut nonnunquàm gloriatus est quorundam hominum vel impius vel stultus furor: sed Deo sua dona repetenti semper paratus ad nutum obsequi. In istâ porrò vitæ resignandæ tam expeditâ voluntate, quis dubitat, quò rariora sint, quò illustriora, quò certiora bona, quibus abstrahimur, eò majorem esse laudem obsequendi? vos indè Principis sapientiam æstimate.

Ac primò quidem, inter homines quid ipsâ raritate excellentius illâ natalium majestate: tum quòd erat ex Rege natus, quòd paucis omninò contingit ex mortalibus; tum quòd ex Rege omnium potentissimo, cujus sceptro cum omnia decedant sceptra, ejus quoque Filius,

nullo dissentiente, cæteris ejusdem sortis Principibus, gradu antecellat. Jam illâ spe, in quam genitus erat, in quam adoleverat, quid magnificentius? Ac denique illâ hæreditate quid certum magis, quid magis proprium? quam ipsi præter studia Populorum, innatumque genti in suos Principes amorem, omnes divinæ pariter atque humanæ leges asserebant.

Sed est aliud prætereà bonorum genus, quæ ambitionem quidem non ita splendido nomine percellant, sed quæ animum multò propiori suavitæ permoveant, atque haud scio, an in mentes, qualem modò optimi Principis exhibebam, longè omnium potentissima sint. Ea dico amoris & amicitiae pignora, quæ etiamnum respectant morientium oculi, cum jam fugitivæ cæterorum bonorum imagines evanescere, & in quibus extremi intereunt naturæ deficientis aspectus. O Mors, quàm tristis es, quàm amara inter miseros Familiæ mœrentis ejulatus; inter amicorum nos, non fortunam, non opes nostras foventium amplexus! ubi relinquendum est, quidquid est hominum, quos diligimus; à quibus diligimur!

At quo tempore ista utriusque generis bona LUDOVICO DELPHINO deferenda sunt? in ipso flore ac robore juventutis, quæ ipsi longos annos canitiemque promitteret: Quo tempore in plerisque Regnantium Filiis animus ipsâ ætatis & suâ celeritate incitatus, & in dies
summæ

summæ spei propior, jam præsumit imperandi voluptatem; jam sibi victorias destinat & triumphos, & alia, si qua fortè sibi proposuere, dum parerent: Quo tempore tam acres, tam adstricti sunt conjunctionum affectus, nec sine vi & quasi cordis laceratione rescindendi.

Hic enimverò vos interrogo, Aud. Qui fuere vestri sensus, qui sermones ægrotante primùm DELPHINO? Nempè vobis recursabat in animos præsens tanti Principis fortuna: recursabant spes infinitæ: miserumque dicebatis, quem in illo humanæ prosperitatis cursu interciperet vis acerba fati. Quærite itaque undè ipsam paratum divinæ voluntati obsequium? Undè sanè? nisi ex unico omnis veri luminis, omnis veræ magnanimitatis fonte; ex Christianâ sapientiâ. Hac Magistrâ didicit, vanum esse & caducum, quidquid est, quod homines vel maximè venerantur ac suspiciunt, & omnibus honoribus votisque dignum putant: Regnandi magnum esse non decus, sed pondus: positam in manu Dei omnipotentis Regum æquè ac Populorum vitam: humano pectori neque posse, neque debere humanos affectus sufficere: virtutem, quandiù terras incolit, nascentibus in dies periculis, præsertim in hoc fastigio, obnoxiam; eique hoc impensius gratulandum, quò citiùs veram in Patriam, tanquàm in portum, remeaverit. His radiis excelsam mentem illustraverat divina

Sapientia , & omnes exindè nostrarum opinionum nebulas absterferat : Penetraverant in intimos sensus generosæ sanctæque voces. Itaque in affecto corpore cœlestis animus prægestiebat spe æternitatis , & se Deo victimam , cùm vellet & uti vellet mactandam lætus offerebat.

Sed antequàm constituta sacrificio dies illuxerit , diũ non sapientiam solũ , sed & fortitudinem licebit admirari. Laudemus sanè nobiles eorum spiritus , qui cruentas laceßunt inter bella mortes ; neque laudemus tantũ , sed etiam amemus , qui vitam , quã nihil est homini carius , pro suorum civium salute periculis offerre non dubitent. At quibus verbis dignè prædicabimus illam animi fortitudinem , quæ non incensa præliorum tumultu ; non illo inflammata potentissimo gloriæ præmio , mortem amplectatur certam , præsentem , & cum acerbissimis doloribus conjunctam ? Talem amplectitur Heros venerabilis. Talem videt ; non ambiguan , non evitabilem. Enimverò nihil spei reliquum ; nihil opis superest ab arte , cujus hætenũs in id tantũ valuit excitata studio industria , non ut supremam vim arceret , sed ut sustineret ; non ut vitam revocaret , sed ut fugientem animam & jam avolantem retardaret. Præsentem videt , & in dies , in horas propiũs imminentem : videt in oculis , in nutibus , in sollicitudine adstantium : videt , imò sentit crudelem.

Quid loquar dies noctesque æstuosis fervoribus ardentes, insomniis turbidas, ipsâ etiam vexatas acerbitate auxiliorum, quorum unico jam sensu atque cruciatu spirare etiamnum videtur, & exanimatus identidem reviviscere? Quid autem ille in tantâ rerum desperatione; in hoc assiduo leti impendentis intuitu? non ingemiscere, non lamentari, non queri: sed efferri suprâ humanæ fortis infirmitatem: ferientem dexteram adorare: & contrâ quàm solet delicata imprimis Principum natura atque inscia tolerandi, dolores tunc præsertim acerbos, cum irritos, patiundo vincere. Eant nunc, qui nescio quam virtutem admiran-
rantur, quæ malis fracta quærat in morte perfugium. Quanto fortius est in talibus angustiis æquo animo vitam pati!

At cujus fuit, non jam dico, fortitudinis, sed constantiæ, quæ fortitudinem perficit, continuatam mortem, & quasi plures in unâ mortes semper invicto, semper eodem animo excipere? Meministis, quotiès nos funesti de Principis fine nuncii terruerint, antequàm moreretur. Neque illi rumores, etiamsi falsi, tamen temerè spargebantur. Mortuum crediderant, etiam qui tristibus ministeriis intererant. De eo fuerat non semel conclamatum. Redibat postmodum ad vitam, seu potius ad dolores, novâ semper atque insuperabili constantiâ tolerandos.

Ingemiscitis, Aud. & tamen, nisi me fallit animus, auditis non inviti. Ipse etiam tristi quadam voluptate perfusus sentio me non posse de tam lugubri tabulâ manum tollere. Juvat totis oculis inexpletum intueri, non hominem doloribus contumaciter obnitentem; aut vanam admirationem superbâ firmitudinis simulatione consecretantem: Sed animum acrem & erectum, lenem & tranquillum, purum & integrum, nullâ conscientiam perterritum, sub arbitrio Dei securum. Juvat in fronte semianimi placidam contemplari serenitatem: undè intelligas corpus quidem prædam esse doloribus, sed qui ad mentem usque non pervaserint. Itaque nulla ei vox paulò asperior: nullus ex iis motibus, qui decumbentibus etiam invitis toties excidunt, tam facile condonandi. Nihil omnino detraxit ex animi lenitate vis mali. Hoc unum curat, hoc unum dolet, quòd circa se occupatis tantum faceffat negotii. O spectaculum iis etiam qui viderunt vix credendum! Jacebat in lecto Augustus Juvenis, moribundus, sui umbra, sui reliquix. Ad eum admittebantur identidem Aulici, Amici, Cognati, Gentium exterarum Legati: Ille omnibus miti vultu annuere: bona verba singulis pro cuiusque dignitate dividere: ut omnes intelligerent se agnosci, se amari, sibi studium imputari. Hic hæreo; hinc fateor mihi colores ad cætera non suppetere. Ponite itaque vobis ipsi ante oculos Patrem Augustissi-

munus, cujus in pectore domicilium sibi collocarunt humanissimæ virtutes, pietas, indulgentia, misericordia: Matrem tenerrimam, quæ omnes habet in unico & dignissimo Filio delicias: Conjugem amantissimam, luctu perditam, tot Heroibus natam; quæ jam in alio periculo vitam pro Conjugis vitâ feliciore exitu devoverat: Liberos, dulces Liberos, Patris nuper curam, nunc desiderium: Sorores miseras, afflictas, calamitosas, quibus cum Fratre omnium dilectissimo tam unica, tam suavis familiaritas. Hi omnes circa jacentem adsunt, trepidant, collacrimantur, stupent. Ille nunc in hos, nunc in illos morientes oculos conjicit. Rogat, ut abstergant lacrymas; ut maestitiam deponant; ut alii aliorum gratiâ velint vivere. Omnes & singulos erigit, excitat, solatur, fortis, animosus, & tanquam in alieno malo, non suâ, sed suorum causâ sollicitus.

Neque in suos tantum, sed in omnes talis extitit Serenissimus DELPHINUS. Talem vidistis, Illustrissimi Præfules, quorum ille splendorem, scientiam, fidei integritatem cæterasque virtutes clarissima hujus imperii totiusque Ecclesiæ ornamenta semper judicavit. Talem Tu imprimis, ILLUSTRIS PONTIFEX, quem ille cum antea semper eximie dilexerat, tum in hoc maxime discessu præcipuâ charitate complecti colere, atque observare visus est. Principi in extremis deposito, & cælestia jam unice anhelanti Tu robur, Tu solatium, Tu

hortator, Tu amicus sæpè adfuisti: neque verò, postquam è terrenis emigravit, desinis ergà extinctum omnibus & amici Christiani, & Sancti Præfulis muneribus studiosissimè defungi: in Deum summè Religiosus; in Principis memoriam pius; in omnes, quibus te ad hæc tam mæsta Solemnia Pontificem vix rogatus impertiris, pro tuâ singulari humanitate beneficus. Talem viderunt omnium urbis Ordinum Legati, in publicâ consertatione ad eum missi amoris, doloris & votorum Interpretes. Viderunt benevolum, gratum, officiosum, & ab eo verba blandissimæ dignitatis mæsti & admirantes retulerunt. Vivent sanè hæc tua verba, Princeps desideratissime, in commentariis Academiae, cujus in te, velut in alterum Parentem, pietati à teneris insueveras, & in quam paternos ipse sensus indueras; vivent ad æternam tui memoriam & ad nostri solatium consecrata.

Ita se sub variis sapientiæ fortitudinisque nominibus manifestam dabat in Principe alto infixæ pectori Religio. Jàm ipsa sub proprio pietatis nomine quantò in ejusdem morte, quàm in cæterâ etiam vitâ clarior, quantò cumulatior apparuit! adeste itaque animis, & sanctè sancta persequamur.

Ingravescente periculo sibi supremum diem instare magis magisque sentiebat DELPHINUS. Itaque de parando sibi itineris æterni Viatico jamdiù cogitabat.

At enim summam reformidat Regiæ Familiæ populorumque desperationem. Non ille quidem suæ pietati privatim defuerat : sed novit subditus Ecclesiæ Filius , quid illa præcipiat , & præcipienti properat obsequi. O quibus ille votis horam morantem increpuit ! quàm sanctis etiam præter solitum fervoribus exarsit ! quibus curis invisuro se Numini dignum hospitium paravit ! Adest inter nobilem augustamque frequentiam Pater misericordiam , & Deus totius consolationis : Majestas Domini ingressa est. Ad hujus aspectum vidisses pallidos Principis vultus subitâ luce scintillantes : stat turba defixis in unum oculis silens & mœrens. Solæ audiuntur voces hinc venerandi Pontificis sacra verba præeuntis ! illinc Christiani Principis omnes pii pectoris affectus renovatâ alacritate concipientis.... Peractum est cœleste convivium..... Erumpunt gemitus , suspiria. Ipse collecto in se animo placidus lætusque cœlo jam fruitur.

Quid alia commemorem ejusdem pietatis exempla ? Iteratam non semel , minore quidem apparatu , sed semper ardentiore in Deum charitate sanctam synaxim ? Quidquid temporis dolor occupasset , instaurando sui sacrificio insumptum ; si quid reliquisset , piis colloquiis , lectionibus , precationibus datum ? nunquàm ille in omnes beneficentior ; nunquàm Christianâ sui abiectione venerabilior. Interrogate Proceres è Principis Comitatu , quid senserint , cùm vocatis ad se primùm

gratias ageret pro fideli & studiosâ ad extremum ipsius spiritum operâ; ac deindè illos rogaret, si quid ipsis in ejus sive dictis, sive factis unquàm displicuisset, benignè & amanter ignoscerent. Omnes enimverò, omnes ad unum dicent, se dolore & admiratione mutos, obstupefactos, tantùm non ad ipsius genua concidisse: solis lacrimis respondisse, & singulos optasse, posset Deus minore victimâ placari. His ille supremos dies exemplis commendabat: Deo nempè fatalem exitum ideò tandiù protrahente, ut diutiùs esset in spectaculum tanta, tam inaudita Pietas: at qualis Pietas! attendite, Aud. in quâ nihil exigui, imbecilli, inordinati, superstitiosi: contrà verò omnia magna, elata, generosa, virilia, composita; omnia digna Religione.

Jamverò hunc virtutum in morte triumphantium splendorem quanta quoque inter homines gloriæ accessio secuta est?

Egregium Principem, quid enim fateri pigeat, quantus esset, nondùm fatis noveramus. Inclusus veluti quodam officiorum & amicorum orbe latuerat magnam sui partem. Sciebamus modestum, prudentem, labori deditum, aliaque de eo benè multa atque præclara: sed quid esset in ejus virtutibus eximium, & quatenùs, res ipsa tempusque nondùm aperuerant. Trepidabat ejus commota periculo Gallia: Miserabantur juvenem Principem hâc indole, morti proximum, Deumque precabantur

precabantur tantum vulnus averteret. Verumenimverò, postquam audita percrebuere, quæ in vulgus spargebantur de ejus magnanimitate, constantiâ, religione; qui repente omnium dolor, qui planctus, quæ comploratio? Cursant per templa, aras amplectuntur, omnes interrogant, & modò jam exultare tanquàm restituto, modò veluti jam extincto lugere. Publicæ passim preces, vota, supplicationes. Cives in urbibus, Milites in contuberniis, omnis ætas sexusque divinam clementiam jejuniis, eleemosinis piisque omnis generis operibus implorare, flagitare. Indolebant ipsi Principi, indolebant miserrimæ Conjugi Liberisque: nec in publicâ collocatione, cujus quisque vel patriæ vel religionis esset, discerneres.

His incrementis suprâ fidem inclaruerat Principis adhuc decumbentis fama. Sed heu fusas tot incassum preces, vota que non exaudita! Heu quantum distant ab humanis divina consilia! Gladium diu suspensum infixit Omnipotentis manus. Concidit Victima, concidit: at quantâ cum gloriâ! Hic enim omittam quod nullus verbis assequatur dolor. Velo contegam Paternum Maternumque vultum; vultum Conjugis inter tot damna solum Conjugem insolabiliter requirentis: omittam Sorores, instar columbarum, quas sævus disperfit accipiter, huc illuc longa per atria sine more discursantes, & Fratrem heu! non restituendum, acutis clamoribus

poscentes. Omittam ad fatalem prævisumque nuntium Aulam, Urbem, Provincias tanquam repentino fulmine perculsas : mœstum ubique primò silentium, deindè singuleus ; ubique lugentium insignia, & omnium velut amissis primogenitis desperationem. Concidit Victima, concidit ; at quanta, quam honorifica non fictæ admirationis signa miserabilem Juvenis Augusti casum secuta sunt ! Audite publicos concentus, & erumpentia populorum in ejus laudes certantium desideria. Fuit, fuit Ille, quondam futurus Gallorum Pater : Ille miserorum Patronus ; Ille virtutum omnium Defensor & Exemplar ; fuit Heros Religionis. Volitant hæc verba per ora civium & exterorum : audiuntur in circulis : leguntur in orationibus, in carminibus : transeunt in Academiis, in Templis, ubi nos indiferti tot laudum Præcones in tanto argumento deficimus, & frustra conamur viribus Eloquentiæ publicæ vocis simplicitatem adæquare.

: Fruatur ergò nunc ille gloriâ, quam apud Deum & homines consecutus est : fruatur in cœlis, adscriptus felicitati tot Majorum suorum, Regum sanctissimorum, quorum pietatem æmulatus est. Fruatur in terris, ubi exempla reliquit nunquam interitura : ubi inter ruinas mortesque nominum celebratissimorum nunquam moriuntur Heroes Religionis.

At tu, Deus optime, Maxime, tuam in hoc tanto

luctu Galliam respice. Recordare, Domine, pacti tui
cū Patribus nostris. Si totiēs pro sancto tuo nomine
pugnāvimus : Si nunquā ab avitā fide descivimus :
si nunquā desciscemus, audi voces nostras. Regem
optimum, dilectissimum tuere, protege, conserva. Cor
Paternum lætificent consolationes tuæ. Vivat, quod
unicum vides, ô Deus, malo præsentī remedium. Vi-
vat : hæc summa votorum est. Tua est, ô Domine, æterni-
tas, & anni tui non deficient : at LUDOVICUS annos
Filii vivat & suos. Crescat sub ejus auspiciis, fidis
exculta manibus, spes nostra, Matris Augustæ sola
jam cura, sola jam voluptas, pretiosa pii Principis So-
boles. Hoc Pontifex, hoc Nobilitas, hoc Magistratus,
hoc omnis Patria precibus & suspiriis efflagitant : hoc
ipse DELPHINUS per misericordias tuas, quas in eo
magnificasti, ac præcipuè per Nomen & Sanguinem
Christi tui, in quo speravit, in quo speramus.

DIXI.

EXTRACTUM

È COMMENTARIIS UNIVERSITATIS.

ANNO Domini millesimo septingentesimo sexagesimo-sexto, die verò undecimâ mensis Martii, horâ sesqui-decimâ matutinâ, habita sunt extrâ ordinem Comitia Deputatorum Universitatis, in Aulâ Majore Collegii Ludovici Magni, ad excipienda Regis mandata.

Accessit Ordinarius rituum Magister, atrato habitu, cum fecialibus & præconibus Libitinariis & amplissimo Reçtori porrexit Litteras Regias.

*Digresso rituum Magistro dixit Amplissimus Reçtor, Universitatem, hesternâ die, rem sacram peragente Illustrissimo Parisiensium Archi-Episcopo funeris justa LUDOVICO DELPHINO, optimo Principi persolvissè; Orationem funebrem, quam habuit Vir Clarissimus M. Franciscus - Nicolaus GUERIN, antiquus Universitatis Reçtor & Syndicus, summâ comprobationis significatione à splendidissimo Audientium Con-
fessu exceptam fuisse: rogare se an Placeat Orationem prædictam, typis Mandari. Audito M. Paulo HAMELIN, Prosyndico, OMNES CENSUERUNT, præfatam Serinissimi DELHPINI, Orationem esse quamprimùm typis mandandam. Et ita conclusit Amplissimus D. Reçtor.*

FOURNEAU, Universitatis Scriba.